

ASIA Julkisuuslain mukainen menettely

KANTELU

Kantelija on kantelussaan 11.9.2016 arvostellut sitä, että kaupunki ei ole antanut hänelle 11.4.2016 pyytämäänsä ”erillistä selvitystä”, joka hänen mukaansa on esitetty kirjallisessa muodossa kaupunginhallituksen kokouksessa 13.1.2014.

Kantelun mukaan kokouksessa on käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden antamaa päätöstä kantelijan ja kaupunginhallituksen valitukseen kantelijan virkasuhteen irtisanomista ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevassa asiassa, ja siinä yhteydessä kaupunginhallitukselle on esitetty selvitys: ”[kantelijan] kaupunkia ja sen palveluksessa olevia henkilöitä vastaan ajanjaksolla 2003–2013 vireille saattamista oikeudenkäynneistä ja muista prosesseista tuodaan kaupunginhallitukselle erikseen vielä selvitys”.

Kaupungin hallintosihteeri on 25.4.2016 sähköpostitse ilmoittanut kantelijalle, että saamansa tiedon mukaan kaupunginhallitukselle annettu selvitys on ollut suullinen.

Kantelija ei usko sitä, että selvitys olisi annettu vain suullisesti muun ohessa siksi, että sanomalehden näköislehden 14.1.2016 uutisen yhteydessä on kuva kaupungin lakimiesten työhuoneen seinältä, jossa on kaavio koskien kantelijan vireille laittamia kanteluita ja valituksia, ja jota kaaviota kantelija on luonnehtinut hänestä laadituksi henkilörekisteriksi.

SELVITYS

Kaupunki on antanut kantelun johdosta selvityksen 9.1.2017, joka lähetetään kantelijalle tiedoksi.

Apulaisoikeuskanslerille annetun selvityksen mukaan kaupunginhallitukselle ei ole jaettu kokouksessa 13.1.2014 erillistä kirjallista selvitystä.

Kantelijan 11.4.2016 esittämän asiakirjapyyntöön ja siihen 25.4.2016 annetun vastauksen jälkeen kantelija on toistamiseen 18.9.2016 lähestynyt kaupunginhallituksen puheenjohtajaa samassa asiassa ja kaupunginsihteri on 22.9.2016 vastannut kantelijalle, että erillisiä kirjallisia selvityksiä ei ole kaupunginhallitukselle annettu.

Apulaisoikeuskanslerille annetussa selvityksessä on katsottu, että kantelija tarkoittaneekin kantelussaan erillistä kaupungin lakimiesten yksinomaan heidän sisäiseen käyttöönään laatimaa aikajanaa 2003–2011, joka koskee kantelijan useita hallintovalitus-, kantelu-, selvityspyyntö- ja kanneasioita. Näiden asioiden seuraaminen on vaatinut tuekseen erillisen kaavion. Se ei ole viranomaisen asiakirja eikä henkilörekisteri.

Selvityksessä on todettu, että mikäli kantelija tarkoittaa mainittua sisäiseen käyttöön laadittua asiakirjaa, se on jo toimitettu kantelijalle osana hänen irtisanomisoikeudenkäyntinsä oikeudenkäyntimateriaalia. Kantelija on muun muassa 31.8.2011 hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa kommentoinut asianomaista asiakirjaa ja on siten saanut sen käyttöönsä irtisanomisoikeudenkäyntinsä yhteydessä.

RATKAISU

Asiakirjapyyntö ja tapahtumatietoja

Kantelija on lähettänyt kaupungille sähköpostiviestin 11.4.2016, jossa hän on viitannut kaupunginhallituksen tammikuussa 2014 pitämään kokoukseen, jossa on käsitelty häntä koskevaa korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä. Kantelija on pyytänyt toimittamaan ”ko. pöytäkirjanotteen sekä kaiken asiaan kaupunginhallituksessa käsitellyn muun aineiston.”

Kantelija on lähettänyt kaupungille sähköpostiviestin 14.4.2016, jossa hän on todennut vastaanottaneensa kaupungin asiassa lähettämät asiakirjat, mutta että hänen saamistaan asiakirjoista puuttuu kaupunginhallituksen pöytäkirjanotteesta 13.1.2014 ilmi käyvä asiassa kaupunginhallitukselle esitetty erillinen selvitys: ”[kantelijan] kaupunkia ja sen palveluksessa olevia henkilöitä vastaan ajanjaksolla 2003–2013 vireille saattamista oikeudenkäynneistä ja muista prosesseista tuodaan kaupunginhallitukselle erikseen vielä selvitys”. Kantelija on pyytänyt ”täydentämään lähetettyjä asiakirjoja ko. selvityksellä”.

Kaupungin hallintosihteri on 25.4.2016 sähköpostitse ilmoittanut kantelijalle, että saamansa tiedon mukaan kaupunginhallitukselle annettu selvitys on annettu suullisesti. Edelleen apulaisoikeuskanslerille annetun selvityksen mukaan kantelija on toistamiseen 18.9.2016 lähestynyt kaupunginhallituksen puheenjohtajaa samassa asiassa ja kaupunginsihteri on 22.9.2016 vastannut kantelijalle, että erillisiä kirjallisia selvityksiä ei ole kaupunginhallitukselle annettu.

Asiakirjapyyntöön käsittelyn arviointi

Kaupunki on ilmoittanut, että kaupunginhallituksen kokouksessa 13.1.2014 kaupunginhallitukselle annettu selvitys on ollut suullinen.

Kantelussa tarkoitetun kaltaisissa tapauksissa voi olla kysymys asiakirjan olemassaoloa koskevasta tiedustelusta tai pyynnöstä saada olemassa olevaksi oletettu asiakirja. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (julkisuuslaki) säädettyä asiakirjapyyntöön käsittelyä koskevaa menettelyä tulee noudattaa jälkimmäisessä tapauksessa. Jos pyynnön luonne on tässä suhteessa epäselvä, pyynnön esittäjältä on perusteltua tiedustella hänen tarkoitustaan.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään julkisuuslain 4 luvussa. Lain 14 §:ssä säädetään, että tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Lain 14 §:ssä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat perustuslaissa turvattuja hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita. Asiakirjan pyytäjällä on julkisuuslaissa turvattu oikeus halutessaan saada hallintolain mukaisesti perusteltu päätös siitä, miksi pyydettyä asiakirjaa ei anneta. Julkisuuslain 33 §:n mukaisesti asiakirjapyyntöön annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ylimmät laillisuusvalvojat ovat ratkaisukäytännössään pitäneet asianosaisen oikeusturvan näkökulmasta perusteltuna menettelyä, että kirjallinen ja valituskelpoinen päätös tehdään myös silloin, kun viranomaisella ei ole siltä pyydettyä asiakirjaa. Asiakirjapyyntöä koskevia julkisuuslain menettelysäännöksiä on noudatettava myös silloin, kun viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa (muiden ohessa apulaisoikeuskanslerin päätökset 21.12.2016 dnro OKV/301/1/2016, 15.12.2015 dnro OKV/1879/1/2014 ja 13.4.2015 dnro OKV/229/1/2014 sekä eduskunnan oikeusasiamiehen päätös 31.3.2006, dnro 1989/4/04).

Kun kantelijalle oli toimitettu hänen ensimmäisen pyyntönsä johdosta hänen pyytämänsä kaikki asiaan liittyvät asiakirjat, hänen toisen pyyntönsä luonnetta voidaan pitää osin tulkinnanvaraisena. Näkemykseni mukaan toinen pyyntö olisi kuitenkin ollut perusteltua käsitellä julkisuuslain 14 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen.

Kaupunki on ilmoittanut kantelijalle julkisuuslain 14 §:n edellyttämällä tavalla syyn, miksi pyydettyä asiakirjaa ei voida luovuttaa. Pyynnön esittäneelle kantelijalle ei ole sen sijaan annettu tietoa siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, eikä tiedusteltu, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Julkisuuslain 14 §:n mukaisesti toimitaessa kantelija olisi halutessaan saanut kaupungilta perustellun, valituskelpoisen päätöksen pyyntöönsä.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Saatan edellä esittämäni näkökohdat kaupungin tietoon.

Apulaisoikeuskansleri

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkinen